

SÜKÜSTÜÜQ

kardohk, kapstas, pörknas, piit,
kaal, upin, pruus, pluum, siin, keller,
nurm, pähkmäs, talos, seeriguq, nöstma, kiitmä, kaema

UBINAMAH LAPÄIV

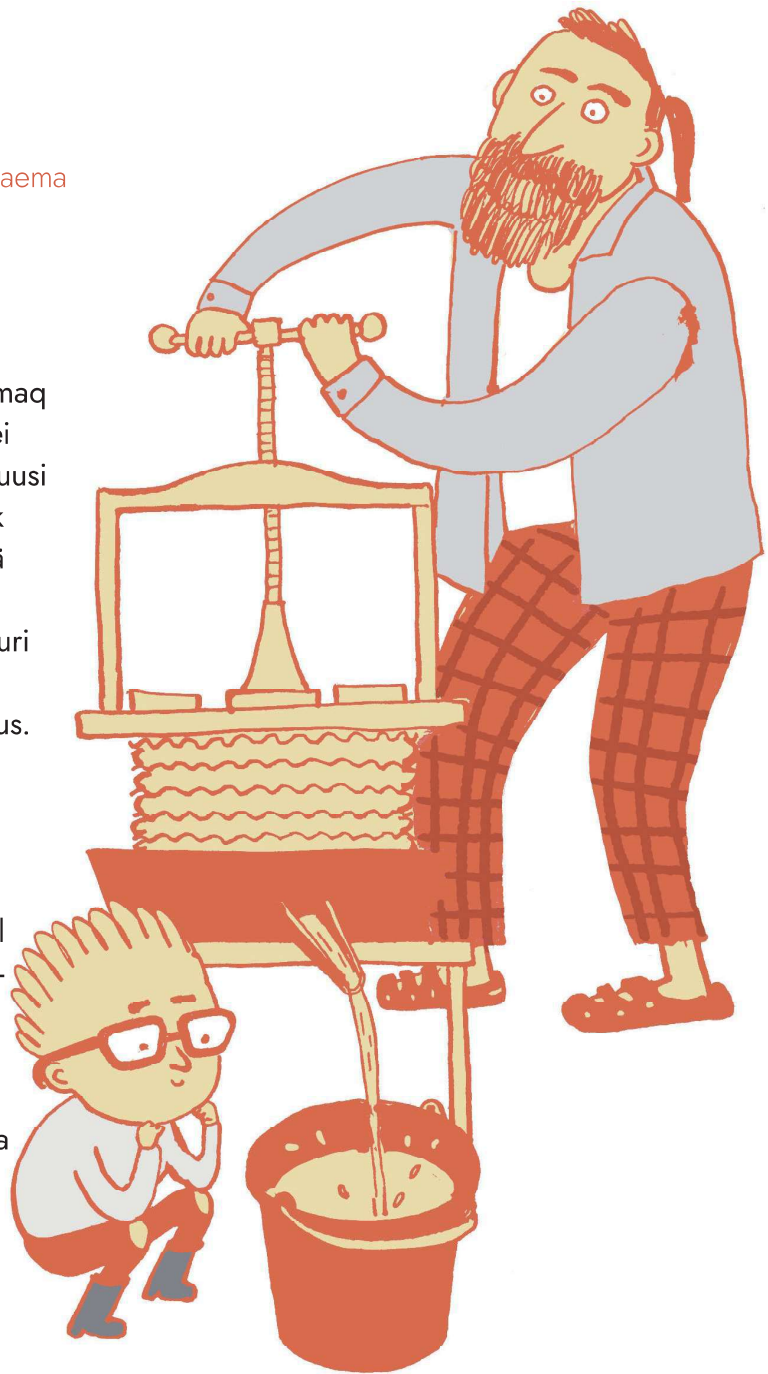
Kaile Kabun

Karla tulõ ussõ pääle ja kaes taivahe — sääļ ommaq tummõq pilveq. Täl om himo siinde minnäq, a ei tiiaq, mis no ilm tege. Imä kiit köögin palohkamuusi ja näge seerikidega Karlat tarrõ astman. Tä pakk poiskõsõlõ ökva vahtsõ tüü vällä: „Teemi täämbä ubinamahla!“

Esä korjas joba aian ubinit ja mahlapress om kuuri ala üles säet. Karla ast kah mano. Tä avitas esäl ubinit puhtas mõskõq. Massin tsaga ubinaq purus. Ubinapudõr lätt rõiva sisse ja pandas pressi ala. Pia juusk sääļt vällä kullano mahl.

Välän satas peris kõvastõ, ku Karla üten esäga karratävve mahla küüki nõstvaq. Tuli om pliidi all ja imä nakas mahla kuumutama. Inne ku mahl purki lätt, tulõ sääļt kuum läbi laskõq. Toimõndamist jakkus tervele perrele.

Tulõ vahtsõnõ päiv ja taivas om helehall. No om kül aig siinde minnäq! Karla tõmbas seeriguq jalga, võtt korvi ja väidse ni sääļd sammuq mõtsa poolõ.

Küsümüisi

1. Kõnõlõq, kon Karla seo jutu perrä kuun perrega eläs?
2. Kuis ti perren ubinamahla tetäs?
3. Määndsit süküstöid sa seo jutu perrä mõistat nimmadaq?
4. Määndsit töid sügüse nurmõ pääl ja aian viil tetäs?
5. Määndsit talossit sügüse peetäs?

KEELEOPPUS

Eesti keelen om olõvigu timä-vormi lõpun **-b**: *ta el**ab**, mag**ab**, kirjut**ab**, söö**b**, lähe**b**, mäng**ib**.*

Võro keelen om olõvigu timä-vormi lõpun **-s** vai om vorm **lõpuldaq**: *tä el**äs**, mak**as**, kirot**as**, süü, lätt, mäng.*

NB! Inglise keelen om kah timä-vormi lõpun **-s**: *she/he live**s**, sleep**s**, write**s**.*

Eesti keelen ommaq sarnadsõq sõnaq hoobis mineviguvormiq: *elas, magas, kirjutas.*

Ülesannõq 1. Loeq lausit ja panõq joonõ pääle kas *Karla, imä* vai *esä*.

_____ **tulõ** ussõ pääle ja **kaes** taivahe. _____ **kiit** köögin
palohkamuusi. _____ **pakk** Karlalõ tüü vällä. _____ **korjas** aian
ubinit. _____ **avitas** esäl ubinit kofadaq ja puhtas mõskõq. _____
nõst üten esäga mahlakarra küüki. _____ **kuumutas** pliidi man mahla.
_____ **tõmbas** seeriguq jalga, **võtt** korvi ja väidse. _____ **lätt** mõtsa.

Ülesannõq 2. Kirodaq ülesandõst 1 vällä kolm näüdüst s-lõpuga ja lõpuldaq timä-vormi kotsilõ. Tiiq egä sõnaga üts lausõq.

s-lõpuga

lõpuldaq

Ülesannõq 3. Märgiq ristiga, midä tii perren imä vai esä sügüse tege. Märgiq joonõ pääle, määndsit töid ti perren viil sügüse tetäs.

- ☐ tege ubinamahla
- ☐ mariniir siini
- ☐ suulas kurkõ
- ☐ kiit muusi
- ☐ riib lehti
- ☐ võtt kardokit
- ☐ kuivas maiguhainu

Ülesannõq 4. Ütleq, midä kiäki sügüse teqe.

Näüdüs. *Imä korjas ubinit.*

Ülesannõq 5. Nimmaq, määndseq viläq ommaq pildi pääl. Arotagõq ütenkuun, midä kofatas hariligult korvi, midä käro pääle?

KEELEOPPUS

Eesti keelen ütlemi: suur – suurem – **kõige** suurem.

Võro keelen sais **m**-i takan viil **b**: suur – suurõ**mb** – kõgõ suurõ**mb**;
rassõ – rassõ**mb** – kõgõ rassõ**mb**.

MUL OM
SUUR PÕRKNAS!

MUL OM
SUURÕMB

MUL OM
KÕGÕ SUURÕMB

SÜGÜSE PIÄT KARDOHKAQ JA PÕRKNAQ MAA SEEST
VÄLLÄ VÕTMA, MUIDO LÄTT MAAMUNA LAHKI.

Ülesannõq 6. Lõpõtaq lausõq.

om rassõ, a

om viil _____.

om makõ, a

om viil _____.

om suur, a

om viil _____.

või olla hapu, a

om kimmäle viil _____.

om hää, a mu jaos om _____ viil _____.

Viläterä om väiku, a tatriguterä om viil _____.

Talomehel om suvõl kipõ, a sügüse om viil _____.

Ülesannõq 7. Rehkendäq, pall'o
ubinit om puu otsan ja korvin kokku.

Loeq, kuis seo rida edesi lätt.

11 üts+tõist+kümmend

12 kats+tõist+kümmend

13 _____

14 _____

15 _____

16 _____

17 _____

18 _____

19 _____

Ülesannõq 8. Mitmõs pluum om kõllanõ, mitmõs lilla, mitmõs roosa?

edimäne

tõõnõ

kolmas

neläs

viies

kuvvõs

säitsmes

katsõs

ütsäs

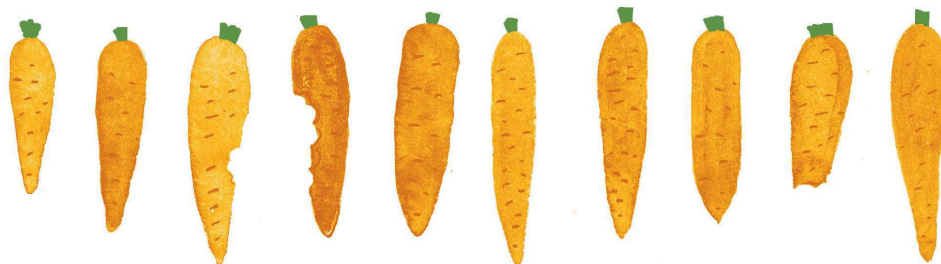
kümmes

Mitmõs siin om vaglaga?

Mitmõs pörknas om är jüret?

Tõnis Mikson, „Kardohkavõtminõ“

1. Mis aost seo lugu kõnõlõs, vanast vai vahtsõmbast aost?
2. Kuis täämbädsel aol kardohkit võetas?